

Definitieve eisen in het najaar bekend

Niemand kan meer om BENG heen

De Bijna Energie Neutrale Gebouwen komen er aan en snel ook. Vanaf 1 januari 2020 verdwijnt het heilige EPC-getal om plaats te maken voor BENG-indicatoren. Niet één, niet twee, maar drie stuks. BENG-1 voor de bouwkundige, BENG-2 voor de installateur en BENG-3 voor ons allemaal.

De datum komt nu rap dichterbij. Elke aanvraag voor een bouwvergunning (officieel: omgevingsvergunning voor bouwen) moet vanaf 1 januari 2020 voldoen aan de BENG-eisen, die nu nog indicatief zijn. Een EPC-berekening wordt dan niet meer geaccepteerd. Het betekent concreet dat bouwprojecten in 2019, dus over een half jaartje, bij architecten en ontwerpers al volop volgens de BENG-methodiek in elkaar worden gesleuteld.

Nog niet alles is uitgekristalliseerd, vertelt senior adviseur Harm Valk van Nieman Raadgevende Ingenieurs. "Wij hebben in opdracht van het Lente-akkoord de toekomstige BENG-eisen grondig geanalyseerd. Projecten die nu gerealiseerd worden, hebben we blootgesteld aan de BENG-eisen. Daar hebben wij en de markt heel veel van geleerd. Er is een aantal issues geformuleerd op basis waarvan de BENG wellicht kan worden bijgesteld."

Knelpunten

Knelpunten in de huidige methodiek vormen hoogbouw en kleine wooneenheden zoals tiny houses en studio's. In de hoogbouw blijkt het aandeel duurzame energie (BENG-3) lastig te realiseren. Een dak van een torenflat volleggen met zonnepanelen biedt te weinig soelaas. Kleine gebouwen krijgen problemen met BENG-1 doordat er veel buitengevel is waardoor extra warmteverliezen optreden. "Een deel van de bezwaren en problemen die de markt heeft met de BENG-eisen worden door RVO onderzocht of zijn al onderzocht. Er komen wellicht andere eisen om op sommige punten tegemoet te komen aan de bezwaren." Of het betekent dat voor hoogbouw en kleine wooneenheden een hogere BENG-1 gaat gelden, durft Valk niet te voorspellen. Het kan ook zijn dat de overheid de bezwaren naast zich neerlegt. "De uitkomst kan ook zijn dat je voor hoogbouw wat meer je best moet doen."

BENG-1: De maximale energiebehoefte, in kWh per m² gebruiksoppervlak per jaar
 BENG-2: Maximale primair fossiel energiegebruik, in kWh per m² gebruiksoppervlak per jaar
 BENG-3: Minimale aandeel hernieuwbare energie in procenten

Voorlopige eisen voor BENG-1, -2, en -3:

Gebouwfunctie	BENG-1: (kWh/m ² /jr)	BENG-2: (kWh/m ² /jr)	BENG-3: (%)
Woningen/woongebouwen	25	25	50
Utiliteitsgebouwen	50	25	50
Onderwijsgebouwen	50	60	50
Gezondheidszorggebouwen	65	120	50

Tabel 1 (bron RVO.nl)

Kritiek

Daarnaast loopt er een onderzoek naar de kosten. Met andere woorden: is het wel betaalbaar? "Het is niet alleen een andere methodiek, maar ook een flinke aanscherping. De overheid zoekt naar wat er net mogelijk is. Dat wordt op dit moment onderzocht in de kostenoptimalisatietoets."

Of die toets leidt tot het ophogen van BENG-1 van 25 naar - om maar wat te noemen - 35 kWh/m²/j voor woningen, durft Valk niet te voorspellen. In de markt klinkt zachtjes kritiek op de hoge overheidsambities. Dat is niet ongewoon, zegt Valk. "Dat is een soort standaard reactie van de markt, dat hadden we ook bij iedere EPC-aanscherping. Iedere keer werd er weer moord en brand geschreeuwd dat het allemaal niet mogelijk was. Maar een jaar later was iedereen er alweer aan gewend en was het gewoon business as usual."

Volgens agentschap RVO, dat de studies voor het ministerie uitvoert, kunnen ook het klimaatakkoord en de afspraken in Parijs een rol spelen bij de definitieve hoogte van BENG-1, -2 en -3.

Ventilatie

Ventilatie is misschien wel het grootste hoofdbreken voor de beleidsmakers bij het ministerie. In de voorlopige eisen valt ventilatie onder BENG-1. Een systeem met warmteterugwinning heeft daarom een grote invloed op deze indicator. Het zou zelfs het einde van ventilatiesysteem C (natuurlijke toevoer, mechanische afvoer) kunnen betekenen. Fabrikanten hebben daarom gepleit voor een techniekneutrale oplossing. Dat zou kunnen betekenen dat voor BENG-1 een forfaitair energiegebruik voor het ventilatiesysteem moet worden ingevuld, bijvoorbeeld gebaseerd op de gebruiksoppervlakte.

Welke kant het opgaat, weet Valk niet. "Het is een beleidskeuze, die mag de overheid nog maken." Valk verwacht niet er een ventilatiesysteem overboord kiepert. "Het is nooit de bedoeling van de overheid geweest om een systeem te verbieden. Er zal aangestuurd worden op een meer geavanceerde systeem, los van warmteterugwinning. Alle systemen die met behulp van sensoren de luchtkwaliteit bepalen, of waarbij warmte wordt benut, zullen in het voordeel zijn. Een Jan-boeren-fluitjes-systeem met roosters in de gevel en een boxje dat lucht ongebruikt naar buiten blaast, zal het zwaar krijgen."

ENG

Is BENG nu het eindstadium voor de bouwsector, of krijgen we om de paar jaar met een aanscherping te maken, net als bij de EPC? Valk verwacht dat BENG wordt opgevolgd door energieneutrale gebouwen. "Na BENG wordt het ENG." De plannen van de overheid zijn tot 2050 namelijk volkomen helder. "De doelstelling van de overheid is om in 2050 energieneutrale gebouwde omgeving te hebben." Dat is al een hele opgave voor de bestaande bouwvoorraad. Dan is het al een zorg minder dat nieuwbouw niet ook nog een stap zuiniger moet worden gemaakt. "Op het moment dat je de kans krijgt om nieuwbouw daar al aan te laten voldoen laat je een kans liggen als overheid." Maar dat pleit eigenlijk toch nu al voor ENG? Dat is nog net een stap te ver. "De wettelijke eis geldt voor alle gebouwen. Daarvan kun je niet zeggen dat het in alle omstandigheden al lukt om dat energieneutraal te doen." Valk verwacht dat de eerste aanscherping van de BENG-eisen, met name 1 en 3, niet lang op zich laten wachten.

De kostenoptimaliteitsstudie naar de voorgenomen BENG-eisen start

Ventilatiefabrikanten hebben gepleit voor een techniekneutrale oplossing. Echter: "Een Jan-boeren-fluitjes-systeem met roosters in de gevel en een boxje dat lucht ongebruikt naar buiten blaast, zal het zwaar krijgen."

in mei. Deze wordt in het najaar van 2018 afgerond. Daarna zal de minister de Tweede Kamer informeren over de definitieve eisen die zij per 1 januari 2020 wil invoeren, zo laat BZK weten.

Een dak van een torenflat volleggen met zonnepanelen biedt te weinig soelaas voor BENG-3. Bij de NOM-appartementen De Willem en De Zwijger in Best, gebouwd door BAM Wonen, zijn pv-panelen aan de gevel bevestigd.